

[Levinsen.]

Brød i Landbruget. Nogle søger saa tilbage til deres Opholdskommune, men hvor skal de skaffe sig Husly? Arbejderhjemmene paa Landet er saa kummerlige og bygget saa smaat, at her er ikke Plads til at have voksne Karle gaaende hjemme og vente paa, at der bliver Arbejde hos Bønderne, og jeg kender endnu ikke nogen Gaardejer, der lejer sine Stuer ud til arbejdsløse Karle. De Karle, der trods alt bider sig fast paa Landet trods alle Vanskeligheder ved at skaffe sig Værelse at bo i, hvordan bliver de behandlet? Naar de har brugt deres Sommerløn og gaar op paa Kommunekontoret for at faa lidt Socialhjælp, bliver de hurtigt belært om, at deres Nærværelse ønsker man aldeles ikke. De faar det Svar, at Karle faar ingen Understøttelse, de kan tage Plads til Trods for, at man ikke kan finde nogen Pladser til dem. Og naar man endelig besinder sig til at give dem Understøttelse, giver man dem 50 Øre eller 1 Kr. pr. Dag, en Understøttelse, de ikke kan leve for, og saaledes drives Karlene bort fra Landet, for her er hverken Bolig- eller Levevilkaar for dem længere.

Saaledes er Forholdet. De Herrer Landmænd i Landkommunerne ønsker jo ikke, at Arbejderbefolkningen skal vokse, det betyder forøgede Udgifter, sociale Understøttelser, Skolevæsen og meget andet, og det medfører ogsaa Fare for, at Arbejderne til syvende og sidst tager Styret i Kommunerne, og alt det ønsker man at fri sig for ved at drive Tilvæksten i Arbejderbefolkningen ind til Byerne. Dette er Sandheden. I Aarene 1923—27 sad jeg som Medlem af det af Indenrigsministeriet nedsatte Udvalg om Tilvejebringelse af Arbejdskraft til Landbruget. Jeg foreslog her gentagne Gange, at man med Støtte fra Stat og Kommune skulde bygge Arbejderboliger i de Landkommuner, hvor man manglede Arbejdskraft til Roearbejde, saaledes at vi kunde blive fri for Indførsel af polske Arbejdere. Men hvad svarede Arbejdsgiverrepræsentanterne i dette Udvalg? De svarede: Nej, det ønsker vi virkelig ikke. De sagde med rene Ord, vi ønsker ikke, at Arbejderbefolkningen i Landkommunerne skal vokse, saa faar vi større sociale Udgifter, store Udgifter til Skolevæsen, og saa tager de Herrer Socialister Magten, og det ønsker vi ikke. Saaledes er Forholdet.

Derfor er det ogsaa bemærkelsesværdigt, at der er ingen egentlige Landkommuner, som har benyttet sig af Loven om Tilskud til Boligbyggeri til at bygge Ar-

bejderboliger; alle Steder paa Landet er der Mangel paa ordentlige Arbejderboliger, men der bygges praktisk talt intet ude paa det egentlige Land. Arbejderne for deres Vedkommende mangler Kapital; de Herrer Landbrugere har sørget for, at Arbejdernes Lønvilkaar er saa ringe, at de ikke kan faa Kapital til at bygge Arbejderboliger for, og de Borgere i Kommunen, der *kan* bygge, vil ikke, og Kommuner selv skal nok holde sine Fingre fra et Boligbyggeri, thi de Herrer Venstremænd og Konservativer, som sidder og styrer Landkommunerne, er stærkt interesserede i, at der ikke bliver bygget, for bliver der bygget, kommer der Arbejdere, og saa kommer alle de nævnte Ting, man gerne vil fri sig for. I Læ af dette System driver man Arbejderungdommen ind til Byerne, og det kalder man Flugten til Byerne. Ja, man kan maaske tale om Flugt, men det, man flygter for, er Overmagten, navnlig naar den som her er slem at have med at gøre. Men den Paastand, at det er af Lyst til Byerne, Ungdommen drager derind, vil jeg gerne tilbagevise.

Jeg vil imidlertid henstille, at man søger at finde Midler til at standse denne Flugt ved et saadant Boligbyggeri paa Landet, at der gives Ungdommen Mulighed for at blive paa Landet, hvor den er født og opdraget, og hvor den ogsaa har lært sig til at udføre et gavnligt Arbejde. Det er vist alligevel det sundeste baade for Ungdommen og for Samfundet, at man tilstræber noget saadant. Men jeg tror ogsaa, at det vil blive nødvendigt for Staten mere direkte end hidtil at tage denne Sag i sin Haand. Her kan man ikke vente nogen Medvirken hverken fra Arbejdsgiverne eller fra Landkommunerne.

Repræsentanter for Landbruget har gentagne Gange fra denne Talerstol beklaget sig over de Kaar, Samfundet, Staten, byder Landbruget. Jeg maa sige, jeg forstaaer ikke disse Beklagelser. Jeg synes virkelig, at Staten, Samfundet og ikke mindst Arbejderklassen gennem sin politiske Indflydelse gennem de senere Aar har vist Landbruget et ganske anderledes Hensyn end det, Bondestanden gennem Aarene har vist Landets Arbejdere og øvrige Erhverv, naar disse trængte til en Haandsrækning. Vilde Landbruget blot lære at vise samme Hensyn og Forstaaelse over for Arbejdernes Kaar, som vi har Vilje til at vise over for Landbruget, vilde meget være naaet, og saa kunde mange Vanskeligheder overvindes, men Landbruget synes jo at være saa stærkt optaget af at kræve Lighed opadtil, at det ganske overser,